Як мы бачым, падрыхтоўка бібліятэкараў для каледжа не значна адрозніваецца ад падрыхтоўкі біблітэкараў універсітэцкіх бібліятэк. Проста адну групу бібліятэкараў больш цікавіць праца з вучонымі, а другую -- са студэнтамі. Патрабаванні ж, якія прад'яўляюцца да бібліятэкараў універсітэцкіх біблітэк і бібліятэк каледжаў, вельмі значныя.

Некаторыя аспекты з амерыканскага вопыту мы змаглі б выкарыстоўваць для падрыхтоўкі бібліятэчных кадраў у нашай рэспубліцы. Мэтазгодна рыхтаваць бібліятэкараў па спецыяльных праграмах у адпаведнасці з заказамі бібліятэк. Для кожнай спецыязацыі неабходны асобны вучэбны план. Трэба ў навучальных планах павялічыць колькасць гадзін для курсаў па выбару. Гэта дасць магчымасць задаволіць дапытлівасць розных слаёў студэнцтва.

Дзямешка Л.А.,
канд.пед.навук,
дацэнт

БІБЛІЯТЭКА І ВОЛЬНЫ ЧАС: ТЭАРЭТЫЧНЫЯ І ФАКТАГРАФІЧНЫЯ АСНОВЫ

Спецкурс "Бібліятэка і вольны час" з'яўляецца паглыбленай часткай агульнага курса "Бібліятэчнае абслугоўванне" і будуецца на інтэграцыйнай аснове. Неабходнасць гэтага курса тлумачыцца аб'ектыўнымі прычынамі. Нацыянальна-культурная праграма "Адраджэнне" патрабуе духоўнага аднаўлення грамадства, прыцягнення насельніцтва да вывучэння сваёй спадчыны, стварэння ўмоў для эмацыянальна-эстэтычнага самавыяўлення асобы. Расце патрэбнасць людзей у зносінах, у пошуках асабістай пазіцыі, праблемай часу становяцца розныя аматарскія аб'яднанні. Бібліятэка ж з'яўляецца такой установай, дзе розныя сацыяльныя групы могуць праводзіць свой вольны час з карысцю для сябе і для грамадства.

Мэта спецкурса -- арыентацыя студэнтаў -- будучых бібліятэкараў на новыя формы і метады задавальнення патрэбнасцей насельніцтва ў арганізацыі і правядзенні вольнага часу. Таму спецкурс уключае арганізацыю, методыку, змест працы бібліятэк у адзначаным накірунку, звязвае непасрэдна тэорыю і практыку, дазваляе ацаніць сучасны стан работы і перспектывы бібліятэк. Гэтым тлумачыцца структура спецкурса, які складаецца з 2-х блокаў: першы ўтрымлівае тэхналогію бібліятэчнага абслугоўвання насельніцтва з мэтай задавальнення яго інтарэсаў у вольны час, у прыватнасці індывідуальнага і розных чытальніцкіх аб'яднанняў па прынцыпу "чытач--галоўная фігура ў бібліятэцы", а другі дае магчымасць студэнту праявіць свае творчыя здольнасці ў рэжысуры і драматургіі бібліятэч-ных мерапрыемстваў.

У курсе даволі шырока выкарыстаны новыя тэндэнцыі ў арганізацыі і змесце бібліятэчнага абслугоўвання на Беларусі. Па-першае, уведзена тэрміналогія на беларускай мове. З гэтай мэтай выдадзены "Русско-белорусский словарь библиотечных и библиографических терминов" (склад. Лявончыкаў В.Е., Дзямешка Л.А. Мн.: Выш.школа,1992). Вольны час у бібліятэцы па-рознаму праводзіцца пастаяннымі чытачамі, часовымі спажыўцамі інфармацыі ці проста наведвальнікамі, і арганізацыя яго з улікам "суб'екта" -- з"ява апраўданая і нармальная.

Па-другое, змест працы накіраваны на здзяйсненне нацыянальна-культурных праграм "Родная мова", "Спадчына", "Адраджэнне", у сувязі з чым асаблівая ўвага надаецца распрацоўцы практычных матэрыялаў у гэтых варунках.

Па-трэцяе, паколькі работа бібліятэкі па задавальненню вольнага часу насельніцтва адносіцца да камунікатыўных паслуг, асаблівы акцэнт робіцца на арганізацыі бібліятэчных зносін у чытацкіх клубах па агульнай зацікаўленасці, на рабоце літаратурна-музычных гасцёўняў, беларускіх вячорак, агеньчыкаў, ушанаваннях знакамітых землякоў і іншых формах задавальнення вольнага часу.

Па-чацвертае, калі бібліятэка абавязана задавальняць вольны час розных катэгорый насельніцтва, увага канцэнтруецца на маркетынгавым падыходзе да абслугоўвання маладых маці з немаўлятамі, інвалідаў дзяцінства, працы, арміі, войн, пажылых адзінокіх людзей, безнадзейна хворых грамадзян, інакш кажучы, усіх тых, хто патрабуе сацыяльнай дапамогі і апекі.

І яшчэ адна асаблівасць бібліятэчнага абслугоўвання знайшла адлюстраванне ў курсе. У цяжкі і складаны час эканамічнага крызісу публічным бібліятэкам на Беларусі даводзіцца мяняць свой звычайны статус, прыстасоўвацца

да новых умоў. Таму ствараюцца бібліятэкі галіновай і жанравай спецыялізацыі (краязнаўчыя, нацыянальныя, тэатральныя, бібліятэкі фантастыкі і прыгодніцкай літаратуры); бібліятэкі па тыпах і відах выданняў (перыёдыкі, нотна-музычныя, бібліятэкі-артатэкі, бібліятэкі-відэатэкі і інш.); бібліятэкі функцыянальнай спецыялізацыі (бібліятэка-клуб; бібліятэка-музей, бібліятэка сямейнага чытання, бібліятэка-дыскатэка).

Апошнія знайшлі найбольшае распаўсюджанне на Уздзеншчыне, Асіпоўшчыне у гарадах Віцебску, Бабруйску, Гродне.

Асаблівасці работы спецыялізаваных бібліятэк з пэўным кантынгентам іх карыстальнікаў разглядаюцца ў лекцыйным матэрыяле спецкурса.

Можна адзначыць, што студэнты з задавальненнем распрацоўваюць планы і праграмы работы розных чытацкіх аматарскіх аб'яднанняў, літаратурна-музычныя кампазіцыі, сцэнарыі,паспяхова апрабуюць гэтыя матэрыялы на практычных занятках у бібліятэках. Тут праяўляюцца веданне матэрыялу, творчыя здольнасці, талент і іншыя асабістыя якасці студэнта.

З кожным годам, улічваючы рэаліі часу, курс удакладняецца і ўдасканальваецца.

З набыццём інстытутам універсітэцкага статуса магчыма інтэграцыя выкладання разглядаемага курса бібліятэказнаўцамі сумесна з прадстаўнікамі духавенства, псіхолагамі і сацыёлагамі, рэжысёрамі, а магчыма вылучыць на распрацаванай тэарэтычнай і фактаграфічнай аснове прафілюючыя курсы па падрыхтоўцы бібліятэкараў па абслугоўванню інвалідаў, веруючых, бібліятэкараў-арганізатараў масавых свят і інш.

Паўлава С.А.,
канд.філал.навук,
дацэнт

БІБЛІЯТЭЧНАЕ АБСЛУГОЎВАННЕ: ПРАБЛЕМЫ ЎДАСКАНАЛЕННЯ КУРСА

Курс "Абслугоўванне чытачоў" прадугледжвае вывучэнне студэнтамі тэарэтычных праблем, а таксама фарміраванне практычных уменняў і навыкаў.

Шляхі ўдасканалення "Абслугоўвання чытачоў" як навуковай дысцыпліны ў асноўным супадаюць з агульнымі перспектывамі развіцця навукі ў сучасным свеце.

Значныя рэзервы паглыблення матэрыялу курса звязаны з інтэграцыйнымі тэндэнцыямі: уключэнне ў яго даных педагогікі, псіхалогіі, сацыялогіі, інфарматыкі і шэрагу іншых сумежных дысцыплін. Матэрыялы гэтых навук выкарыстоўваюцца не механічна, а творча, яны арганічна, як элементы працэсу бібліятэчнага абслугоўвання, уваходзяць у структуру курса.

Назапашванне ведаў у сферы абслугоўвання чытачоў дае магчымасць дыферэнцыяцыі курса, больш паглыбленага разглядання асобных праблем. Зараз у межах спецкурсаў паглыблена разглядаюцца асобныя бакі працэсу бібліятэчнага абслугоўвання: "Бібліятэчныя зносіны", "Бібліятэка і вольны час".

Што датычыцца асноўнага курса, то ён павінен мець кумулятыўны характар, быць агульным для студэнтаў усіх спецыялізацый. Нельга пагадзіцца з існуючым размежаваннем курса па кафедрах: "Бібліятэчнае абслугоўванне" -- кафедра бібліятэказнаўства, "Бібліяграфічнае абслугоўванне" і "Інфармацыйнае абслугоўванне" -- кафедра бібліяграфіі і дакументазнаўства. Усе гэтыя працэсы ажыццяўляюцца ў рамках і па законах бібліятэчнага абслугоўвання. У публічных бібліятэках яны ажыццяўляюцца бібліятэкарамі аддзела абслугоўвання.

Інтэграцыя і дыферэнцыяцыя -- значныя рэзервы ўдасканалення курса. Але ж галоўнай умовай павышэння эфектыўнасці яго выкладання з'яўляецца пастаяннае абнаўленне зместу, выяўленне і абагульненне перадавога вопыту абслугоўвання чытачоў у бібліятэках. У гэтым плане прадметная камісія мае цесныя кантакты з работнікамі аддзелаў абслугоўвання: у бібліятэках праводзіцца частка заняткаў (практычных і лабараторных) па індывідуальнаму і масаваму абслугоўванню. У прыватнасці, па масаваму абслугоўванню праводзяцца эксперыментальныя мерапрыемствы з мэтай праверкі эфектыўнасці форм і метадаў работы з рознымі групамі чытачоў, а таксама зместу работы бібліятэк у здзяйсненні нацыянальнай праграмы "Адраджэнне".

Таксама лічым удасканаленнем прафесійнага навучання бібліятэкараў выбраны намі напрамак -- узмацненне псіхалагічнай падрыхтоўкі і набыццё ведаў, навыкаў, зыходзячы з задач практыкі.

РЕПОЗИТОРИЙ БГУКИ